NEUVOSTON DIREKTIIVI 2004/67/EY,
annettu 26 päivänä huhtikuuta 2004,
maakaasun toimitusvarmuuden takaavista toimenpiteistä

(ETA:n kannalta merkityksellinen teksti)

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka

ottaa huomioon Euroopan yhteisön perustamissopimuksen ja erityisesti sen 100 artiklan,

ottaa huomioon komission ehdotuksen ([1]),

ottaa huomioon Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon ([2]),

on kuullut alueiden komiteaa,

ottaa huomioon Euroopan parlamentin lausunnon ([3]),

sekä katsoo seuraavaa:

(1) Maakaasun, jäljempänä ”kaasu”, merkitys yhteisön energiahuollon osatekijänä kasvaa jatkuvasti, ja, kuten vihreässä kirjassa ”Energiahuoltostrategia Euroopalle” todetaan, Euroopan unionin uskotaan pitkällä aikavälillä tulevan entistä riippuvaisemmaksi Euroopan unionin ulkopuolisista lähteistä tuodusta kaasusta.

(2) Maakaasun sisämarkkinoita koskevista yhteisistä säännöistä 22 päivänä kesäkuuta 1998 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 98/30/EY ([4]) ja maakaasun sisämarkkinoita koskevista yhteisistä säännöistä ja direktiivin 98/30/EY kumoamisesta 26 päivänä kesäkuuta 2003 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2003/55/EY ([5]) mukaan yhteisön kaasumarkkinoita ollaan vapauttamassa. Tästä seuraa, että mahdolliset kaasutoimitusten vähenemiseen johtavat vaikeudet voivat aiheuttaa vakavia häiriöitä yhteisön taloudellisessa toiminnassa; tämän vuoksi on yhä tärkeämpää varmistaa kaasun toimitusvarmuus.

(3) Kaasun sisämarkkinoiden toteuttaminen edellyttää markkinavääristymien välttämiseksi yhteisiä vähimmäispuitteita toimitusvarmuutta koskevissa asioissa, erityisesti toteuttamalla näiden markkinoiden vaatimusten mukaisia avoimia ja syrjimättömiä toimitusvarmuuspolitiikkoja. Sen vuoksi on olennaisen tärkeää määritellä selkeästi kaikkien markkinatoimijoiden tehtävät ja vastuut, jotta voitaisiin turvata kaasun toimitusvarmuus ja sisämarkkinoiden moitteeton toiminta.

(4) Yrityksille asetetut toimitusvarmuutta koskevat velvoitteet eivät saisi haitata sisämarkkinoiden moitteetonta toimintaa eivätkä aiheuttaa kohtuutonta ja suhteetonta rasitusta kaasumarkkinoiden toimijoille, markkinoiden uudet tulokkaat ja markkinoiden pienet toimijat mukaan lukien.

(5) Ottaen huomioon yhteisön kasvavat maakaasumarkkinat on tärkeää, että kaasun toimitusvarmuus säilyy, erityisesti kotitalousasiakkaiden osalta.

(6) Teollisuudenalan ja tarvittaessa jäsenvaltioiden käytössä on laaja valikoima välineitä toimitusvarmuutta koskevien velvoitteiden noudattamista varten. Jäsenvaltioiden välisten kahdenvälisten sopimusten tekeminen voisi olla yksi keino edistää toimitusvarmuutta koskevien vähimmäisvaatimusten noudattamista perustamissopimus ja sekundaarilainsäädäntö, erityisesti direktiivin 2003/55/EY 3 artiklan 2 kohta asianmukaisesti huomioon ottaen.

(7) Kaasun varastoinnin ohjeelliset vähimmäistavoitteet voitaisiin asettaa joko kansallisella tasolla tai teollisuuden toimesta. On sovittu, että tästä ei saisi johtua ylimääräisiä investointivelvoitteita.

(8) Koska kaasutoimitusten varmistaminen esimerkiksi pitkäaikaisilla sopimuksilla on tärkeää, komission olisi jäsenvaltioiden raporttien perusteella seurattava kehitystä kaasumarkkinoilla.

(9) Jotta yhteisö voisi tyydyttää kaasun kasvavan kysynnän ja monipuolistaa kaasutoimituksia, mikä on välttämätöntä kilpailuun perustuville kaasun sisämarkkinoille, sen on tulevien vuosikymmenien aikana hankittava huomattavasti enemmän kaasua, josta suuri osa on tuotava kaukaisista lähteistä ja kuljetettava pitkiä matkoja.

(10) Kaasuinfrastruktuuriin tehtävien investointien jatkaminen on sekä yhteisön että kaasua tuottavien ja sitä alueensa kautta kuljettavien maiden etujen mukaista.

(11) Pitkäaikaisilla sopimuksilla on ollut ja on edelleen hyvin suuri merkitys Euroopan kaasunsaannin turvaamisessa. Pitkäaikaisia sopimuksia on yhteisön tasolla tällä hetkellä riittävästi, ja on luultavaa, että kaikista kaasutoimituksista huomattava osa perustuu tulevaisuudessakin tällaisiin sopimuksiin, koska yhtiöt haluavat edelleenkin, että osa sopimuksista on pitkäaikaisia.

([1]) EYVL C 331, E 31.12.2002, s. 262.
([2]) EUVL C 133, 6.6.2003, s. 16.
([3]) Ei vielä julkaistu virallisessa lehdessä.
([4]) EYVL L 204, 21.7.1998, s. 1.
([5]) EUVL L 176, 15.7.2003, s. 57.

(12) Likvidien kauppapaikkojen kehittämisessä ja kansallisilla kaasunluovutusohjelmilla on saavutettu merkittävää edistystä. Tämän suuntauksen odotetaan jatkuvan.

(13) Jäsenvaltioiden välisen todellisen yhteisvastuun aikaansaaminen merkittävissä hätätoimitustilanteissa on olennaista varsinkin, kun jäsenvaltiot tulevat yhä riippuvaisemmiksi toisistaan toimitusvarmuuden suhteen.

(14) Tämä direktiivi ei vaikuta jäsenvaltioiden täysivaltaiseen oikeuteen omiin luonnonvaroihinsa.

(15) Olisi perustettava kaasualan koordinointiryhmä, joka helpottaisi toimitusvarmuutta koskevien toimenpiteiden koordinointia yhteisön tasolla huomattavan toimitushäiriön varalta sekä voi myös avustaa jäsenvaltioita kansallisten toimenpiteiden koordinoinnissa. Lisäksi koordinointiryhmän olisi säännöllisesti vaihdettava maakaasun toimitusvarmuutta koskevia tarpeellisia tietoja ja sen olisi tarkasteltava huomattaviin kaasutoimitushäiriöihin liittyviä kysymyksiä.

(16) Jäsenvaltioiden olisi annettava ja julkistettava kansalliset hätätilanteita koskevat säännökset.

(17) Tässä direktiivissä olisi annettava säännöt huomattavan toimitushäiriön varalta; kyseisen toimitushäiriön ennakoitavan keston pitäisi olla merkittävä, vähintään kahdeksan viikon pituinen ajanjakso.

(18) Tässä direktiivissä olisi säädettävä kolmivaiheisesta järjestelystä huomattavan toimitushäiriön hoitamisen osalta. Ensimmäinen vaihe käsittäisi alan toimijoiden reaktiot toimitushäiriöön ja jollei tämä riittäisi, jäsenvaltioiden olisi ryhdyttävä toimenpiteisiin toimitushäiriön selvittämiseksi. Ainoastaan ensimmäisen tai toisen vaiheen toimien epäonnistuttua olisi tarvittaviin toimenpiteisiin ryhdyttävä yhteisön tasolla.

(19) Jäsenvaltiot eivät voi kaikissa olosuhteissa riittävällä tavalla toteuttaa tämän direktiivin tavoitetta, joka on kaasun toimitusvarmuuden asianmukaisen tason turvaaminen erityisesti huomattavan toimitushäiriön varalta samalla edistäen kaasun sisämarkkinoiden moitteetonta toimintaa, erityisesti ottaen huomioon kaasun toimitusvarmuutta koskevan jäsenvaltioiden lisääntyvän keskinäisen riippuvuuden, vaan tavoite voidaan toiminnan laajuuden ja vaikutusten vuoksi saavuttaa paremmin yhteisön tasolla, joten yhteisö voi hyväksyä toimenpiteitä perustamissopimuksen 5 artiklassa vahvistetun toissijaisuusperiaatteen mukaisesti. Kyseisessä artiklassa vahvistetun suhteellisuusperiaatteen mukaisesti tässä direktiivissä ei ylitetä sitä, mikä on tämän tavoitteen saavuttamiseksi tarpeen,

ON ANTANUT TÄMÄN DIREKTIIVIN:

1 artikla

Tavoite

Tässä direktiivissä säädetään toimenpiteistä, joiden tavoitteena on turvata kaasun toimitusvarmuuden riittävä taso. Näillä toimenpiteillä edistetään myös kaasun sisämarkkinoiden moitteetonta toimintaa. Direktiivissä vahvistetaan yhteiset periaatteet, joiden puitteissa jäsenvaltioiden on määriteltävä yleiset, avoimet ja syrjimättömät toimitusvarmuuspolitiikat, jotka ovat kilpailuun perustuvien kaasun sisämarkkinoiden vaatimusten mukaiset, sekä selvennettävä eri markkinatoimijoiden tehtävät ja vastuualueet ja sovellettava erityisiä syrjimättömiä menettelyjä kaasun toimitusvarmuuden turvaamiseksi.

2 artikla

Määritelmät

Tässä direktiivissä tarkoitetaan:

1) ”pitkäaikaisella kaasuntoimitussopimuksella” kaasuntoimitussopimusta, jonka kesto on enemmän kuin kymmenen vuotta;

2) ”huomattavalla toimitushäiriöllä” tilannetta, jossa on vaara, että yhteisö menettäisi yli 20 prosenttia kolmansista maista tulevista kaasuntoimituksista ja jolloin tilannetta yhteisön tasolla ei todennäköisesti pystyttäisi riittävällä tavalla hallitsemaan kansallisin toimenpitein.

3 artikla

Kaasun toimitusvarmuutta koskevat politiikat

1. Laatiessaan kaasun korkeatasoisen toimitusvarmuuden turvaamista koskevat yleiset politiikkansa jäsenvaltioiden on määriteltävä kaasumarkkinoiden eri toimijoiden tehtävät ja vastuualueet kyseisten politiikkojen saavuttamiseksi ja eriteltävä riittävät toimitusvarmuutta koskevat vähimmäisvaatimukset, joita kyseisen jäsenvaltion kaasumarkkinoiden toimijoiden on noudatettava. Kyseiset vaatimukset on pantava täytäntöön syrjimättömästi ja avoimesti sekä julkaistava.

2. Jäsenvaltioiden on toteutettava asianmukaiset toimenpiteet varmistaakseen, että tässä direktiivissä tarkoitetut toimenpiteet eivät aiheuta kohtuutonta ja suhteetonta rasitusta kaasumarkkinoiden toimijoille ja että ne ovat kilpailuun perustuvien kaasun sisämarkkinoiden vaatimusten mukaiset.

3. Kaasun toimitusvarmuutta koskevien välineiden luettelo, joka ei ole tyhjentävä, on liitteessä.

4 artikla

Toimitusvarmuus tietyille asiakkaille

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että toimitukset kotitalousasiakkaille kunkin jäsenvaltion alueella turvataan asianmukaisessa määrin ainakin seuraavissa tapauksissa:

a) kansallisten kaasuntoimitusten osittainen keskeytyminen ajaksi, jonka jäsenvaltiot määrittelevät kansalliset olosuhteet huomioon ottaen;

b) erittäin kylmä lämpötila kansallisesti määriteltynä huippuajanjaksona;

c) poikkeuksellisen suuren kaasuntarpeen kaudet kylmimpien sääjaksojen aikana, jotka tilastollisesti sattuvat joka kahdeskymmenes vuosi.

Tässä direktiivissä näitä kriteerejä kutsutaan toimitusvarmuutta koskeviksi vaatimuksiksi.

2. Jäsenvaltiot voivat laajentaa 1 kohdan soveltamisalaa koskemaan erityisesti pieniä ja keskisuuria yrityksiä ja muita asiakkaita, jotka eivät voi vaihtaa kaasunkulutustaan muihin energialähteisiin, mukaan lukien toimenpiteet jäsenvaltioiden kansallisen sähköjärjestelmän turvaamiseksi, jos tämä on riippuvainen kaasuntoimituksista.

3. Liitteessä olevassa ei-tyhjentävässä luettelossa annetaan esimerkkejä välineistä, joita voidaan käyttää toimitusvarmuutta koskevien vaatimusten täyttämiseksi.

4. Jäsenvaltiot voivat toteuttaa tarvittavat toimenpiteet myös sen varmistamiseksi, että jäsenvaltion alueella sijaitsevat kaasunvarastointilaitokset myötävaikuttavat asianmukaisessa määrin toimitusvarmuutta koskevien vaatimusten täyttämiseen, ottaen asianmukaisella tavalla huomioon geologiset olosuhteet sekä taloudelliset ja tekniset mahdollisuudet.

5. Jos riittävä yhteenliittämistaso on käytettävissä, jäsenvaltiot voivat yhteistyössä toisen jäsenvaltion kanssa, kahdenväliset sopimukset mukaan lukien, toteuttaa tarvittavat toimenpiteet toimitusvarmuutta koskevien vaatimusten täyttämiseksi käyttäen kyseisessä toisessa jäsenvaltiossa sijaitsevia kaasunvarastointilaitoksia. Näillä toimenpiteillä, erityisesti kahdenvälisillä sopimuksilla, ei saa estää kaasun sisämarkkinoiden moitteetonta toimintaa.

6. Jäsenvaltiot voivat määritellä tai edellyttää kaasuteollisuuden määrittelevän ohjeelliset vähimmäistavoitteet jäsenvaltiossa tai sen ulkopuolella tapahtuvan varastoinnin mahdolliselle tulevalle osuudelle toimitusvarmuudesta. Kyseiset tavoitteet on julkaistava.

5 artikla

Raportointi

1. Kertomuksessa, jonka jäsenvaltiot julkaisevat direktiivin 2003/55/EY 5 artiklan nojalla, on käsiteltävä myös seuraavia seikkoja:

a) 3 ja 4 artiklan mukaisesti toteutettujen toimenpiteiden kilpailullinen vaikutus kaikkiin kaasumarkkinoiden toimijoihin;

b) varastojen kapasiteetti;

c) sellaisten yritysten tekemien pitkäaikaisten kaasuntoimitussopimusten merkitys, jotka ovat sijoittautuneet jäsenvaltioiden alueelle ja joiden kotipaikka on niiden alueella, ja erityisesti sopimusten jäljellä oleva kesto (tiedot perustuvat kyseisten yhtiöiden antamiin tietoihin, joista on poistettu kaupallisesti arkaluontoiset tiedot), sekä kaasumarkkinoiden likviditeettiaste;

d) kaasun etsintää ja tuotantoa, varastointia, nesteyttämistä ja kuljetusta koskevat säännöt, joiden on riittävällä tavalla rohkaistava uusien investointien tekemiseen, ottaen huomioon direktiivin 2003/55/EY 22 artikla, jos jäsenvaltio soveltaa sitä.

2. Komissio tarkastelee kyseisiä tietoja direktiivin 2003/55/EY 31 artiklan nojalla antamissaan kertomuksissa ottaen huomioon direktiivin täytäntöönpanosta koko yhteisölle aiheutuvat seuraukset ja kaasun sisämarkkinoiden kokonaisuudessaan tehokkaan ja varman toiminnan.

6 artikla

Seuranta

1. Komissio seuraa 5 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen kertomusten pohjalta:

a) uusien pitkäaikaisten toimitussopimusten määrää kaasun tuonnista kolmansista maista;

b) onko kaasuntoimitusten likviditeetti riittävä;

c) käytettävissä olevan kaasun määrää ja kaasuvarastojen käyttökapasiteettia;

d) jäsenvaltioiden kansallisten kaasujärjestelmien yhteenliittämistasoa;

e) arvioitua kaasun saatavuustilannetta, joka määräytyy kysynnän, kaasun toimituksen riippumattomuuden ja käytettävissä olevien kaasun toimituslähteiden perusteella yhteisön tasolla tietyillä maantieteellisillä alueilla yhteisössä.

2. Jos komissio toteaa, että kaasun toimitukset yhteisössä eivät ole riittävät suhteessa odotettavissa olevaan kaasun kysyntään pitkällä aikavälillä, se voi esittää perustamissopimuksen nojalla ehdotuksia.

3. Komissio antaa viimeistään 19 päivänä toukokuuta 2008 Euroopan parlamentille ja neuvostolle seurantakertomuksen, jossa käsitellään tämän artiklan soveltamisesta saatuja kokemuksia.

7 artikla

Kaasualan koordinointiryhmä

1. Perustetaan kaasualan koordinointiryhmä, jäljempänä ”ryhmä”, toimitusvarmuutta koskevien toimenpiteiden koordinoinnin helpottamiseksi.

2. Ryhmä koostuu jäsenvaltioiden edustajista sekä kyseistä teollisuudenalaa ja asianomaisia kuluttajia edustavien elinten edustajista, ja sen puheenjohtajana toimii komissio.

3. Ryhmä vahvistaa työjärjestyksensä.

8 artikla

Kansalliset hätätilanteita koskevat toimenpiteet

1. Jäsenvaltioiden on etukäteen valmisteltava ja tarvittaessa ajantasaistettava kansalliset hätätilanteita koskevat toimenpiteet sekä ilmoitettava niistä komissiolle. Jäsenvaltioiden on julkistettava kansalliset hätätilanteita koskevat toimenpiteensä.

2. Jäsenvaltioiden hätätilanteita koskevilla toimenpiteillä on tarvittaessa varmistettava, että markkinatoimijoilla on riittävät mahdollisuudet vastata välittömästi hätätilanteeseen.

3. Jollei 4 artiklan 1 kohdan soveltamisesta muuta johdu, jäsenvaltiot voivat ilmoittaa ryhmälle tapaukset, joita niiden näkemyksen mukaan ei voida niiden laajuuden ja poikkeuksellisuuden takia asianmukaisesti hallita kansallisilla toimenpiteillä.

9 artikla

Yhteisön järjestelmä

1. Sellaisen tapahtuman sattuessa, joka todennäköisesti kehittyy merkittävän ajanjakson kestäväksi huomattavaksi toimitushäiriöksi tai josta jäsenvaltio on ilmoittanut 8 artiklan 3 kohdan mukaisesti, komissio kutsuu jäsenvaltion pyynnöstä tai omasta aloitteestaan ryhmän mahdollisimman nopeasti kokoon.

2. Ryhmä tarkastelee kansallisen tason toimenpiteitä huomattavasta toimitushäiriöstä selviytymiseksi ja tarvittaessa auttaa jäsenvaltioita koordinoimaan näitä toimenpiteitä.

3. Ryhmä ottaa toimissaan täysin huomioon:

a) kaasuteollisuuden määrittämät välittömät toimenpiteet huomattavien toimitushäiriöiden hoitamiseksi;

b) toimenpiteet, jotka jäsenvaltiot ovat toteuttaneet esimerkiksi 4 artiklan nojalla, kahdenväliset sopimukset mukaan luettuina.

4. Jos 3 kohdassa tarkoitetut kansallisella tasolla toteutetut toimenpiteet ovat riittämättömiä 1 kohdassa tarkoitetun tapahtuman vaikutusten hoitamiseksi, komissio voi ryhmää kuullen antaa jäsenvaltioille opastusta jatkotoimenpiteistä avun antamiseksi niille jäsenvaltioille, joihin huomattava toimitushäiriö erityisesti vaikuttaa.

5. Jos 4 kohdan mukaisesti kansallisella tasolla toteutetut toimenpiteet ovat riittämättömiä 1 kohdassa tarkoitetun tapahtuman vaikutusten hoitamiseksi, komissio voi tehdä neuvostolle ehdotuksen, joka koskee tarvittavia jatkotoimenpiteitä.

6. Tässä artiklassa tarkoitetuissa yhteisön tasolla toteutettavissa toimenpiteissä on oltava säännökset, joilla pyritään varmistamaan oikeudenmukaisen ja yhtäläisen korvauksen suorittaminen niille yrityksille, joita toteutettavat toimenpiteet koskevat.

10 artikla

Täytäntöönpanon seuranta

1. Komissio antaa viimeistään 19 päivänä toukokuuta 2008 sen pohjalta, millä tavoin jäsenvaltiot ovat panneet tämän direktiivin täytäntöön, kertomuksen käytettyjen toteutusvälineiden tehokkuudesta 3 ja 4 artiklan osalta sekä niiden vaikutuksista kaasun sisämarkkinoihin ja kilpailun kehittymiseen kaasun sisämarkkinoilla.

2. Tarvittaessa komissio voi antaa seurannan tulosten perusteella suosituksia tai ehdotuksia lisätoimenpiteiksi toimitusvarmuuden tehostamiseksi.

11 artikla

Saattaminen osaksi kansallista lainsäädäntöä

Jäsenvaltioiden on saatettava tämän direktiivin noudattamisen edellyttämät lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset voimaan viimeistään 19 päivänä toukokuuta 2006. Niiden on toimitettava viipymättä kyseiset säädökset sekä vastaavuustaulukko tämän direktiivin säännösten ja annettujen kansallisten säädösten välillä kirjallisina komissiolle.

Näissä jäsenvaltioiden antamissa säädöksissä on viitattava tähän direktiiviin tai niihin on liitettävä tällainen viittaus, kun ne virallisesti julkaistaan. Jäsenvaltioiden on säädettävä siitä, miten viittaukset tehdään.

12 artikla

Voimaantulo

Tämä direktiivi tulee voimaan kahdentenakymmenentenä päivänä sen jälkeen, kun se on julkaistu *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*.

13 artikla

Tämä direktiivi on osoitettu kaikille jäsenvaltioille.

Tehty Luxemburgissa 26 päivänä huhtikuuta 2004.

Neuvoston puolesta

Puheenjohtaja

J. WALSH

LIITE

3 artiklan 3 kohdassa ja 4 artiklan 3 kohdassa tarkoitettu kaasun toimitusvarmuuden parantamista koskevien välineiden luettelo, joka ei ole tyhjentävä

— varastoidun käytettävissä olevan kaasun kapasiteetti
— kaasuvarastojen käyttökapasiteetti
— putkikapasiteetin antaminen käyttöön kaasuntoimitusten ohjaamiseksi alueille, joilla niitä tarvitaan
— likvidit markkinaehtoiset kaasumarkkinat
— järjestelmän joustavuus
— keskeytettävissä olevien toimitusten kysynnän lisääminen
— vaihtoehtoisten varapolttoaineiden käyttö teollisuus- ja energiantuotantolaitoksissa
— valtioiden rajat ylittävä kapasiteetti
— naapurijäsenvaltioiden siirtoverkko-operaattorien välinen yhteistyö ajojärjestyksen koordinoimiseksi
— koordinoidut ajot jakelu- ja siirtoverkko-operaattorien välillä
— kotimainen kaasuntuotanto
— tuotannon joustavuus
— tuonnin joustavuus
— kaasuntoimituslähteiden monipuolistaminen
— pitkäaikaiset sopimukset
— infrastruktuuri-investoinnit jälleenhöyrystysterminaalien ja kaasuputkien kautta tapahtuvaa kaasun tuontia varten